

Miro Gavran

FAGYI

(vígjáték)

A mű eredeti címe: Sladoled

Fordították: Varga Viktória és Varga Iván

Lektorálta: Mátay Enikő

Premierek:

Teatar GAVRAN, Zágráb, Horvátország, 2014.

Teatar NOVI ZATO, Ptuj i Narodni centar Maribor, Maribor, Szlovénia, 2015.

Teatar SŽM 971, Belgrád, Szerbia, 2015.

Művészeti Akadémia és Ifjúsági Ház, Újvidék, Szerbia, 2016.

Copyright © Miro Gavran, Dugi dol 58c, Zagreb (Croatia) miro.gavran@zg.t-com.hr

Hungarian translation copyright © Varga Viktória kissv988@gmail.com & Varga Iván
ivan.varga.88@gmail.com (29. 04. 2018.)

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A szerző írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármely adattárolást – nem sokszorosítható.

Figyelmeztetés: A dráma akár profi, akár amatőr bemutatása csak a szerző írásbeli engedélyével lehetséges.

Személyek

ANYA

(26 éves, 30 éves, 36 éves, 44 éves, 53 éves, 60 éves, 73 éves, 83 éves)

LÁNYA

(3 éves, 7 éves, 13 éves, 21 éves, 30 éves, 37 éves, 50 éves, 60 éves)

ELŐSZÓ

ANYA: Az enciklopédia szerint a fagylalt tejből vagy tejszínből, tojássárgájából és cukorból készült édesség. Ahhoz, hogy különböző ízeket nyerjünk, gyümölcslevelet vagy aromát, csokoládét, kávét, diót, rumot, vaníliát és más ízesítőket adagolhatunk.

LÁNYA: A masszát hűtött tálban keverik, míg megkeményedik – régen kézzel, ma már főleg elektromos gépekkel – így puha és kemény fagylaltot nyerünk, amit különböző módon tálalhatunk.

(Gyors zenei akkord, változnak a fények.)

1. szín

(Az anya 26 éves, a lánya 3. A lánya kezét fogva az anya a cukrászda nyári teraszára érkezik egészen az előszínpadig, ahol a láthatatlan fagyaltos vitrin található. A vitrint a közönség és hősnőink közötti részre „állították”, így a képzelt eladóhoz beszélve az anya valójában a közönséghez szól.)

ANYA: Nyugodj meg, drágám, nyugodj meg...! Anya mindjárt vesz fagyit... Jó napot...!

Drágám, mondd milyen fagyit szeretnél? Ez a sötét: csokis – ez a másik: vaníliás.

LÁNYA: Anya, én az édesebbet akarom!

ANYA: Mindkettő édes.

LÁNYA: Akkor az egyiket és a másikat is akarom!

ANYA: Az túl sok lenne drágám. Döntsd el melyiket szeretnéd?

LÁNYA: Mindkettőt – nehéz dönteni.

ANYA: Látod, hogy a néni vár, melyik tetszik jobban?

LÁNYA: Apa melyiket szereti jobban?

ANYA: Apa általában fél adagot vesz az egyikből és fél adagot a másiktól.

LÁNYA: Akkor én is felet az egyikből és felet a másiktól.

ANYA: Kérek a kislánynak egy vegyeset, nekem pedig egy vaníliásat.

(„Pénzt” nyújt, az egyik fagyit a kislánynak adja, a másikat magához veszi.)

ANYA: Köszönöm...! Gyere drágám ülj ide, hogy nyugodtan megegyük a fagyit és oviba menjünk.

LÁNYA: Anya – nem akarok oviba menni!

ANYA: Muszáj aranyom – ráadásul megígérted, hogy elmész az oviba, ha fagyizni viszlek. Meglátod milyen jó lesz ott! Sok játék, sok gyerek.

LÁNYA: Anya, én szívesebben lennék a lakásban apával!

ANYA: Apa úton van, apa dolgozik. Még napokig távol lesz. Apa utakat épít.

LÁNYA: Apa markológépet vezet?

ANYA: Nem, szépségem, apa mérnök, felügyeli az útépitőket és utasítja a gépvezetőket.

LÁNYA: Jobban örülnék, ha az én apám markológépet vezetne!

ANYA: Miért?

LÁNYA: Hogy feltegyen a markológépre és vezessen.

ANYA: Ízlik a fagyit?

LÁNYA: Igen, de nagyon hideg.

ANYA: Olyannak kell lennie.

LÁNYA: Anya, nem akarok oviba menni!

ANYA: Elmagyaráztam, hogy apa nincs otthon és ma oviba kell menned. Nem hagyhatlak egyedül.

LÁNYA: Veled lennék otthon.

ANYA: Kincsem, mondtam, hogy anya holnap egy nagy épületben kezd dolgozni, így holnaptól anya sem lesz otthon. Anyának ez az első munkahelye és izgatott, mert holnap lesz az első munkanapja, ahogy neked ma van az első napod az oviban.

LÁNYA: Hogy lehet, hogy eddig nem dolgoztál és otthon voltál velem?

ANYA: Előbb nem dolgozhattam, mert... mert... Amikor anya és apa megszerették egymást... állapotos lettem, félbehagytam az egyetemet, megszültelek, te pedig kicsi voltál és nem hagytál tanulni se éjjel, se nappal, így csak két hónappal ezelőtt diplomáztam és most azzal foglalkozhatok, amit tanultam.

LÁNYA: Mi az iskolád neve?

ANYA: Milyen iskoláé?

LÁNYA: Amit befejeztél.

ANYA: Az a jogi kar.

LÁNYA: Mi az?

ANYA: Még nekem is nehéz elmagyaráznom.

LÁNYA: Markológépet fogsz vezetni?

ANYA: Nem.

LÁNYA: Akkor az olyan butaság, mint apu munkája.

ANYA: Szívem, nem tudom miért olyan fontosak a markológépek – hadd játsszanak a fiúk a markolókkal, neked a többi kislányhoz hasonlóan szoknyát kellene varrnod a babáknak, főzőcskézést kellene játszanod...

LÁNYA: Ezek mind butaságok – a markológép mindennél fontosabb.

ANYA: Akkor fiúnak kellett volna születned.

LÁNYA: Egyszer apa is azt mondta nekem. Apa mikor lesz megint otthon?

ANYA: Csak tíz nap múlva.

LÁNYA: És miért van olyan sokszor távol?

ANYA: Mondtam már – dolgoznia kell értünk... utakat kell építenie... amikor hazajön és amikor meghallja, hogy oviba jársz, és hogy jól érzed ott magad miközben a többi gyerekkel játszol, akkor nagyon, nagyon boldog és büszke lesz.

LÁNYA: Anya, én nem akarok oviba menni!

ANYA: Muszáj drágám már megbeszéltük!

LÁNYA: Anya, már nem akarok – senki sincs ott, akit szeretek!

ANYA: Megszereted azokat, akik ott vannak. Nyugalom.

LÁNYA: Anya, nem akarok oviba menni és nem is megyek!

ANYA: Muszáj kicsim, megígérted, hogy oviba mész és nem butáskodsz, ha elviszlek fagyizni.

LÁNYA: Anya, fáj a hasam!

ANYA: Ugyan, ne színlelj!

LÁNYA: Anya, én nagyon félek.

ANYA: Ugyan mitől kellene félned, ott kedves nénik vannak és sok-sok gyerek, aki szeret játszani.

LÁNYA: Anya, haza akarok menni!

ANYA: Nem mehetünk haza, mert anyának boltba kell mennie, amíg oviban vagy, és az orvoshoz is el kell mennem munkaalkalmassági igazolásért.

LÁNYA: Anya, nem akarok! – Itt maradok.

(A lány „gyökeret ereszt”, és nem akar mozdulni. Az anya váratlanul megrántja a kezét.)

ANYA: Dehogynem.

LÁNYA: Nem akaroooook, neeeeem!!

(A lány sír.)

ANYA: Hagyd abba – mindenki minket néz!

LÁNYA: Rossz vagy... nem akarok oviba menni... ott mindenki rossz! Brühúúúú!

ANYA: Elég, azt mondtam: elég!

(Zene, változnak a fények.)

1. INTERMEZZO

ANYA: A római császár, Nero a híres ínycukor kitalálta, hogyan nassoljon a nyári kánikulában valami zamatosat és gyümölcsöset. Azt parancsolta, hogy hozzanak a hegyekről sok jeget, majd azokat imádott gyümölcsleveivel keverte. Így megkapta, amit ma „sorbetként” ismerünk. A rómaiak egyébként mézzel és szeletelt gyümölcsökkel keverték a havat.

LÁNYA: A kínai Cseng Tang, a Sang-dinasztiából a tej és jég keverésével kidolgozta saját fagyalttípusát. Marco Polo volt az első európai, akinek szerencséje volt megkóstolni a jégkrémet. „A milliók” című könyvében leírja, hogy Kubiláj kán udvarában a mai fagyalalthoz hasonló ételt szolgáltak fel.

2. szíj

(Az anya most 30 éves, a lánya 7. Az anya kézen fogja a lányt – a „cukrászda” teraszára érkeznek és a fagyaltos vitrinhez közelednek...)

ANYA: Jó napot... Látod milyen sokféle fagyí van itt, már négy fajta: eper, vanília, csokoládé, banán.

LÁNYA: Én epreset és banánosat kérek.

ANYA: Én pedig csokisat. Tölcsérben kéred vagy kehelyben, hogy itt is megehessük?

LÁNYA: Kehelyben szeretném.

ANYA: Legyen szíves nekem is kehelyben adni!

(Az anya átveszi a „fagyaltokat” és „fizet”.)

ANYA: Köszönöm... kérem... köszönöm...! Tessék szívem, ideülünk.

(A lány és az anyja a „cukrászda” másik felébe ülnek és enni kezdenek.)

ANYA: Milyen szép, hogy ma már diáklány vagy, iskolába mész és új barátaid vannak.

LÁNYA: Pero és Luka oviba is velem jártak.

ANYA: Jó... velük mindig jókat játszottál... És az újak – milyenek az új gyerekek?

LÁNYA: Mindenfélék.

ANYA: Kivel ülsz a padban?

LÁNYA: Egy szőke lánnyal, akinek nagy táskája van.

ANYA: Hogy hívják?

LÁNYA: Úgy hívják, úgy hívják... na, nem tudom.

ANYA: Hogyhogy nem tudod?

LÁNYA: Tudtam, de elfelejtettem.

ANYA: Holnap kérdezd meg hogy hívják és jegyezd meg, majd mondd meg nekem! És a tanító néni – miről beszélt?

LÁNYA: Azt mondta, hogy legyünk mind barátok és ő is a mi barátunk lesz, akkor mindenki jól fogja érezni magát, és hogy kirándulni visz minket... Kérdezgetett anyukánkról és apukánkról, én pedig mondtam, hogy milyen sokat dolgozol, és hogy most még nagyobb a fizetésed, és hogy a mostani foglalkozásod főnöknő, akinek saját szobája van, és hogy apa mérnök, aki utakat épít és felügyel... és hogy sokszor nincs otthon, de amikor visszajön, ajándékokat hoz nekem. Anya alig várom, hogy apa visszajöjjön és elmeséljem milyen volt az iskolában!

ANYA: Apa nem fog visszajönni.

LÁNYA: Hogyhogy nem fog?

ANYA: Azt a nagy utat építi...

LÁNYA: És amikor befejezi, akkor hazajön?

ANYA: Akkor sem jön.

LÁNYA: Hogyhogy nem jön?

ANYA: Azért, mert akkor egy másik, még hosszabb utat fog építeni, és megint úton lesz és nem jön haza.

LÁNYA: De amikor befejezi azt a még hosszabb utat, akkor hazajön és ajándékokat hoz nekem?

ANYA: Szívem... apa nem akar többé hazajönni.

LÁNYA: Hogyhogy nem akar? Miért?

ANYA: Apa ott... ott, ahol dolgozott megismert egy nőt és vele akar élni, nem velünk.

LÁNYA: De ő az apukám, velünk kell élnie – azt mondta szeret engem és téged, ha pedig a férj és feleség szeretik egymást, akkor együtt élnek és gyerekük van, neki velünk kell élnie, mert az én apukám és nagyon szeretem.

ANYA: Az a néni azt akarja, hogy apa vele éljen, ne velünk.

LÁNYA: És az a néni miért ne élhetne velünk, akkor apa mindhármunkkal együtt élne és mindannyian boldogok lehetnénk?

ANYA: Az nem lehetséges – az tilos. Az a nő csak magának akarja – minket nem szeret és csak magának akarja apát.

LÁNYA: Akkor ő nagyon rossz.

ANYA: Én is úgy gondolom.

LÁNYA: És a néninek mi a foglalkozása?

ANYA: A foglalkozása „kurva”.

(Csend.)

LÁNYA: Mi az a „kurva”?

ANYA: Olyan nő, aki mások férjeit szereti. És apa most vele él.

LÁNYA: És apa miért vele él, és nem velünk?

ANYA: Mert jobban érzi vele magát, mint velünk.

LÁNYA: Hát ezért szereti mindenki a kurvákat...

ANYA: Igen, azért.

LÁNYA: Akkor te miért ne lehetnél kurva, akkor apa téged jobban szeretne, visszatérne hozzánk és a te életed is szebb lenne, mert nem kellene dolgoznod?

ANYA: Most már késő szakmát váltanom... Nem vagyok képes arra, amire a néni.

LÁNYA: Miért nem?

ANYA: Nehéz elmagyarázni.

LÁNYA: Miért?

ANYA: Mert annak a néninek sok szabadideje van, semmit sem csinál, így mindig kipihent, ápolt, szép, vidám...

LÁNYA: Szerintem te is szép vagy. Miért ne pihenhetnél te is és élvezhetnéd az életet... miért dolgozol sokat?

ANYA: Mert valamiből élnünk kell. Apa már egy éve minden pénzét arra a ribancra költi, így nekünk kell gondoskodnunk magunkról.

LÁNYA: És én mikor látom újra apát?

ANYA: Nem tudom, szépségem, apa másik országba utazott a nőjével, így most távol van tőlünk.

LÁNYA: Meglátogathatjuk őket? Hogy lássam?

ANYA: Azt sem lehet, mert nincs meg a címe, de többé nem is akarom látni.

LÁNYA: Miért nem akarod?

ANYA: Mert megbántott. Nagyon megbántott.

LÁNYA: Fáj neked?

ANYA: Fáj.

LÁNYA: Mennyire fáj?

ANYA: Nagyon, nagyon fáj.

LÁNYA: Hol bántott?

ANYA: Itt.

(A szívére mutat.)

LÁNYA: Megpusziljam, hogy kevésbé fájjon?

(Az anya elsírja magát. Megöleli lányát, a lány megöleli az anyját.)

LÁNYA: Anya, a fagyi összemaszatolta a ruhád.

2. INTERMEZZO

ANYA: A fagyalt Európába érkezését az araboknak köszönhetjük, akik szicíliai uralkodásuk idején megismertették az olaszokkal a krém lefagyasztásának tudományát.

LÁNYA: A XVI. század óta, miután Medici Katalin és a francia II. Henrik esküvőjén egy olasz szakács fagyaltot tálalt, elkezdődött az olasz fagyalt elterjedése a világban és egyre több és több ember élvezhette.

ANYA: Az angol I. Károly király pazar lakomáin a tizenhetedik században, a válogatott desszertek között volt az angolok számára addig ismeretlen édesség.

LÁNYA: A király francia szakácsa hideg krémet készített, mely olyan volt, mint a frissen hullott hó, de krémes és édes.

ANYA: Az új édesség hatalmas sikert aratott, a féltékeny Károly titokban akarta tartani de Marco szakács receptjét...

LÁNYA: ... ám a recept szerencsére hamarosan elterjedt az egyszerű nép között.

(Zene. Változnak a fények.)

3. szíj

(A 36 éves anya és 13 éves lánya a fagylaltos vitrinhez közelednek.)

ANYA: Mondd csak... melyiket kéred?

LÁNYA: Nem tudom – nincs kedvem fagyizni.

ANYA: Fél órával ezelőtt azt mondtad, hogy fagyizni szeretnél.

LÁNYA: Az fél órája volt.

ANYA: Kérsz sütit a fagy helyett?

LÁNYA: A sütik még a fagyinál is hülyébbek.

ANYA: A sütik nem lehetnek buták.

LÁNYA: Miért ne lehetnének?

ANYA: Nem értelmes élőlények. A sütik édesek, ízletesek, íztelenek, régiek és frissek lehetnek, de nem buták. Buták és okosak csak az emberek lehetnek.

LÁNYA: Nagyon unalmas a prédikációd.

ANYA: Ha nem kérsz se sütit, se fagyit – igyál teát!

LÁNYA: Inkább kávét innék!

ANYA: A kávé nem tizenhárom éves kislányoknak való.

LÁNYA: Már nem vagyok kislány, hanem hölgy – már két éve megvan a mensim.

ANYA: Jól van – kicsit halkabban. Szóval – teát, fagyit vagy sütit kérsz?

LÁNYA: Kávét akarok!

ANYA: Nem hívhatlak meg kávéra, mert a kávé megárthat.

LÁNYA: Renáta az anyjával kávézik, pedig hat hónappal fiatalabb nálam.

ANYA: Egyikőjük részéről sem túl okos dolog.

LÁNYA: Azt akarod mondani, hogy az anyja hülye? Veled ellentétben az anyja az orvosin diplomázott és egyetemen tanít. De neked mindenki hülye, aki nem olyan ódivatú és korlátolt, mint te.

ANYA: Nem mondtam, hogy az anyja hülye.

LÁNYA: Mondtad. Mondtad. Ha nem tartanád hülyének, nem elleneznéd, hogy én is úgy kávézzak veled, ahogy Renáta az anyjával.

ANYA: Jó, rendben, ma kivételes nap van, ma van a tizenharmadik szülinapod, így megihatsz egy kávé. Milyen kávé kérsz?

LÁNYA: Mit tudom én... már nincs is kedvem kávézni, inkább fagyit eszem.

ANYA: Annál jobb – melyik fagyit?

LÁNYA: Egy málnás és egy pisztáciás gombócot!

ANYA: Nekem pedig legyen szíves egy vaníliás és egy csokoládés gombócot!

LÁNYA: Á, inkább puncsot!

ANYA: Mi?! Mit mondtál?

LÁNYA: Puncsot és málnát szeretnék!

ANYA: Akkor puncsot és...

LÁNYA: Málnát!

ANYA: Az egyik kehelybe puncsot és málnát, nekem pedig vaníliát és csokoládét... megvolnánk...

(Az anya „fizet”, utána elveszik a fagylaltjukat.)

ANYA: Tessék... köszönöm...!

(Az anya a lányának nyújtja a fagylaltos kelyhet.)

ANYA: Vedd el, vigyázz nehogy leessen!

LÁNYA: Ne nyúzzál – nem vagyok gyerek, nem fog leesni!

ANYA: Bent ülünk le?

LÁNYA: Nekem jobb itt – a teraszon.

ANYA: Jó – rendben.

(Hallgatnak és esznek.)

ANYA: Egy komoly dologról akartam veled elbeszélgetni.

LÁNYA: Hála Istennek, hogy beismered, hogy eddig komolytalanul beszéltél!

ANYA: Ezt hogy érted – mit akarsz ezzel mondani?

LÁNYA: Ha azt mondod, hogy most egy komoly dologról fogsz beszélni, az azt jelenti, hogy eddig komolytalan dolgokról beszéltünk. Vágod?

ANYA: Ja, igen... jól van, vágom... Figyelj, Zoranról akartam beszélgetni veled!

LÁNYA: Mi az – dobott?

ANYA: Nem.

LÁNYA: Te akarod dobni?

ANYA: Nem – szó sincs róla.

LÁNYA: Pedig azt kéne, tudod? A fickó az idegeimre megy.

ANYA: Miért megy az idegeidre?

LÁNYA: Mit tudom én – úgy flangál a lakásunkban, mintha az övé lenne. Folyton okoskodik. Attól, hogy kefél téged, még nem jelenti azt, hogy szarakodhat velem, hogy hogyan kellene élnem.

ANYA: Jót akar neked – ő neked is és nekem is jót akar és mindent, amit mond, a legjobb szándékkal mondja.

LÁNYA: Na ja – képzem! Mi volt jószándékú abban, hogy egy hétig ne engedjete szórakozni a barátnőimmal?

ANYA: Maria születésnapjáról hajnali kettőkor értél haza, de megbeszéltük, hogy tizenegykor otthon leszel. Ha elszúrod, mindig büntetés jár – mindig. Egy havi szobafogságot akartam kiszabni, de Zoran azt javasolta, legyen csak egy hét. Neki köszönheted, hogy rövidebb a büntetésed.

LÁNYA: Ti ketten mindig kavartok valamit ellenem.

ANYA: Jószándékból tette, mert jót akar neked.

LÁNYA: Nem az apám – minek szól bele az életembe?! Ha teheti szarakodjon az első házasságából való lányával. Csakhogy a kiscsaj nyáron nagykorú lett és magasról tesz az apjára, aki ezért a mi lakásunkban szarakodik.

ANYA: Ugyan kérlek, válogasd meg a szavaidat! Nem muszáj minden második mondatban valami trágárságnak lennie.

LÁNYA: Miért nem?! Ha az életem szar, akkor a dumám is tele lehet szarral.

ANYA: Gyerünk, edd azt a fagyit...! Jó?

LÁNYA: Ettem már jobbat is.

ANYA: Az újságban azt írták, hogy ezt a cukrászdát beválogatták Zágráb öt legjobb cukrászdája közé.

LÁNYA: Akkor vajon hogy nézhet ki az öt legrosszabb?

(Hallgatnak és esznek.)

LÁNYA: Miről akartál beszélni? Mi bajod? Beteg vagy?

ANYA: Nem, ne félj!

LÁNYA: Terhes vagy? Felcsinált?

ANYA: Ugyan – hogy juthat az eszedbe ilyen butaság?!

LÁNYA: Ha dugtok a terhesség is lehetséges.

ANYA: Ne félj – nem vagyok terhes.

LÁNYA: Akkor mégis mi nyomja a lelked?

ANYA: Tudod... Zoran és én... Zoran olyan ember, akire mindenben támaszkodhatok... Tudod, hogy kedves nekem és mi is kedvesek vagyunk neki.

LÁNYA: Ezt már mondtad. Habár nem tudom, hogy lehetek kedves neki – azt hiszem az idegeire megyek.

ANYA: Az csak úgy tűnik – jó véleménnyel van rólad, úgy gondolja egy nap igazi személyiség leszel...

LÁNYA: Miattad mondja. Fontos vagy neki, így engem is el kell viselnie.

ANYA: Ugyan, tényleg a lehető legjobb véleménnyel van rólad... habár, hozzám hasonlóan ő is tudja, hogy nyomaszt a serdülőkor, az iskola meg minden...

LÁNYA: Mit akarsz mondani?

ANYA: Zoran megkérte a kezem.

(Csend.)

LÁNYA: Mit mondtál?

ANYA: Megkérte a kezem.

LÁNYA: Idióta!

ANYA: Miért?

LÁNYA: Mekkora kretén!

ANYA: Szeret engem.

LÁNYA: Ezért kretén. El akar venni egy nőt, aki több időt tölt a munkahelyén, mint otthon, egy nőt, akinek a lánya az idegeire megy... Ugye nem méysz hozzá?

ANYA: Először veled akartam beszélni... Természetes dolog, hogy mindenkinek társra van szüksége... Több, mint hat év telt el azóta, hogy apád elhagyott. Te is tudod, hogy éreztem magam eddig – azt hittem soha többé nem megyek férjhez. Nemhogy nem akartam férjhez menni, arra gondoltam, hogy többé nem leszek képes mászt szeretni. Minden férfi az idegeimre ment, mindegyik. És akkor – amikor Zoran felbukkant – őt is eldobta a felesége, ahogy engem az apád, ő is olyan sértődött volt és bizalmatlan a nőkkel szemben. Eleinte ez két sértett ember barátsága volt, akik...

LÁNYA: Amikor két lúzer összeáll, az sose vezet jóra.

ANYA: Mit akarsz mondani?

LÁNYA: Titeket a szar hozott össze – de nem szeretitek egymást!

ANYA: Ezt honnan veszed?

LÁNYA: Te legalább annyira unod, mint én, de nem mersz egy jó pasival járni, nehogy megint „cipőt“ kapj.

ANYA: Milyen „cipőt“?

LÁNYA: Nehogy megint seggbe rúgjanak. Mióta apa kirúgott, nem hiszel magadban és ehhez a piócához, ehhez az unalmas fráterhez ragaszkodsz. Nem hozzád való.

ANYA: Ne beszélj így! – Mi ketten mégiscsak felépítettünk valamit az elmúlt két évben.

LÁNYA: Ugye nem mész hozzá feleségül?

ANYA: Erről akartam beszélni veled. Nem akartam az engedélyed nélkül döntést hozni. Nem vagyok egyedül, itt vagy nekem te, te vagy a legfontosabb a világon és azt mondtam, akkor válaszolok neki, miután veled beszéltem.

LÁNYA: És – most valahol a Maksimir parkban sétálgat és várja, hogy mit mondok neked?

ANYA: Nem ment a Maksimir parkba, hanem a Száva folyó töltésén sétál.

LÁNYA: A Száva folyó töltésén? Sétál!?

ANYA: Igen, a Száván.

LÁNYA: Ti mindketten totális kretének vagytok. A kretének kreténei.

ANYA: Miért gondolod?

LÁNYA: Ő téged akar elvenni, nem engem. Neked kell „igent“ vagy „nemet“ mondanod – miért engem terheltek ezzel?

ANYA: De mindkettőnknek számít a véleményed.

LÁNYA: Ne szarakodj se te, se ő! Fáj a micsodátok, hogy mi a véleményem, mik az érzéseim. Ahogy nekem is fáj a micsodám miattatok.

ANYA: Várj – ne káromkodj!

LÁNYA: Nem káromkodtam – azt mondtam „a micsodám“, nem mondtam, hogy...

ANYA: Elég volt!

LÁNYA: Tényleg fáj az izém miattatok.

ANYA: Azt akard mondani, tényleg nincs semmi ellenvetésed, hogy Zorához menjek?

LÁNYA: Leszarom.

(Csend.)

ANYA: Köszönöm... Féltem, hogy ellenezni fogod.

3. INTERMEZZO

ANYA: A fagyi meglehetősen későn érkezett Amerikába, híres amerikaiak, úgy mint George Washington, Thomas Jefferson és Dolly Madison, Madison elnök felesége asztalain is felszolgálták.

LÁNYA: 1774-ben a londoni vendéglős Philip Lenzi, a New York-i újságban hirdette, hogy különböző édességeket árul, ide értve az „ice cream”-et.

ANYA: 1846-ban Nancy Johnson feltalálta a fagylalkészítő gépet – hasonlót ahhoz, amit manapság látunk a cukrászdákban.

LÁNYA: A fagylalt tömeggyártása 1851-ben kezdődött Baltimore-ban, Jacob Fussel-t tekintik „az amerikai fagylaltok királyának”.

ANYA: A jég szekrényt 1926-ban tökéletesítették.

(Zene. Változnak a fények.)

4. szín

(Az anya most 44 éves, míg a lánya 21. A cukrászda elé érnek.)

LÁNYA: Itt a cukrászdánk. Emlékszem, amikor kiskoromban először hoztál ide – csak kétfajta fagyit volt.

ANYA: Csokoládés és vaníliás.

LÁNYA: Pontosan – csokis és vaníliás. A szememben ez maga volt a mennyország! Emlékszem: én vaníliásat ettem, te pedig csokisat.

ANYA: Nem – én ettem vaníliásat, te pedig csokisat.

LÁNYA: Gondolod?

ANYA: Biztos vagyok benne – eleinte így volt. Kiskorodban jobban szeretted a csokoládét, utána pedig másfajta fagyit kértél.

LÁNYA: Lehetséges – most a vaníliás a kedvencem... hát, azt hittem, hogy korábban is így volt...

ANYA: Miért hoztál ide?

LÁNYA: Hogy nosztalgiázzunk – olyan szép volt, amikor kettesben idejártunk – minden alkalommal olyan jól beszélgettünk és élveztük a fagyit.

ANYA: Most mit kérsz?

LÁNYA: Én hívtalak meg, én fizetek.

ANYA: Te, engem?

LÁNYA: Igen, én téged.

ANYA: De egyetemista vagy.

LÁNYA: Egy jól kereső egyetemista, aki már hat hónapja maga fizeti az albérletét.

ANYA: Tudod, hogy nekem ez nem tetszik.

LÁNYA: Mi nem tetszik?

ANYA: Hogy már most dolgozol, ahelyett, hogy befejeznéd az egyetemet és csak azután...

LÁNYA: De anya – ha valaki újságírónak tanul, akkor fontosabb a gyakorlatban kipróbálnia magát, mint elméletből szereznie jelesek. Te nem vagy boldog, hogy már egy éve cikkeket közlök a legfontosabb újságokban, hogy olyan díjakat kapok, amik nagyobbak a fizetésednél? Nem vagy rám büszke?

ANYA: Ugyan már, büszke vagyok és boldog – minden szomszédnak megmutatom a cikkeidet – már az agyukra megyek, csak félek, hogy elhanyagolod az egyetemem.

LÁNYA: Jaj, ne aggódj – az halad! Gyorsabban vagy lassabban, az tökmindegy.

ANYA: Szeretném, ha gyorsabban haladna!

LÁNYA: Ne aggódj! Mit kérsz?

ANYA: Hát... egy mogyorósat és egy epreset.

LÁNYA: Én pedig két csokis gombócot kérek.

(A lány elveszi a fagyaltot az árustól.)

LÁNYA: Köszönöm, parancsolj!

(Nyújtja az anyjának. Utána „pénzt“ nyújt az eladónőnek.)

LÁNYA: Tessék – rendben van... köszönöm... Kint vagy bent?

ANYA: Inkább kint, több levegő van.

(Leülnek és enni kezdenek.)

LÁNYA: Mi történt Zorannal?

ANYA: Á – Zagorjébe ment szüretelni a rokonaihoz. Vitte a hátán azt a szüretelő izét... hogy is hívják...?

LÁNYA: Puttonyt, vagyis szőlősputtonyt...

ANYA: Na igen – azt. Ő pedig nem tud nemet mondani. Egész nap dolgozott, mint egy paraszt – amikor hazaért, az ágya alá hajolt a papucsért, feljajdult és úgy maradt.

LÁNYA: Mi történt?

ANYA: Megerőltette magát. Isiász. Nem bírt munkába menni. Három napig jajgatott fájdalmában, képtelen volt kiegyenesedni. Még a Voltaren sem segített, majd elvittem egy csontkovácshoz. Tíz perc alatt „helyrerázta”.

LÁNYA: És most jól van?

ANYA: Igen – mintha mi sem történt volna.

LÁNYA: Hú – hála Istennek! Üdvözlöm.

ANYA: Átadom. Ő is üdvözöl téged. Elfelejtettem mondani.

(Eszik a fagyaltot.)

LÁNYA: Jó ez a fagyi.

ANYA: Az.

LÁNYA: Nagyon finom.

ANYA: Az, finom.

LÁNYA: Az asztalok és a székek ugyanolyanok, mint régen... A homlokzat kissé... fel kellene újítani.

ANYA: Igen – kéne.

(Csend.)

LÁNYA: Figyi!

ANYA: Mondd!

LÁNYA: Egy hónap múlva férjhez megyek.

ANYA: Hogy? Kihez? Nincs is pasid! Azt hittem az újsággal vagy házas. Ki az? Ismerem? Miért titkoltad?

LÁNYA: Hallottál róla... tőlem – emlegettem.

ANYA: Kiről beszélsz? Ki az?

LÁNYA: A szerkesztőm, Tibor.

ANYA: Tibor! A szerkesztőd?

LÁNYA: Hát nem nagyszerű – ő a legsikeresebb szerkesztő az újságunknál, emellett nagyon, nagyon jó újságíró.

ANYA: Nem nős?

LÁNYA: Nem, már nem az.

ANYA: Hogy érted: már nem az?

LÁNYA: Hát – elvált. Szingli... már egy ideje.

ANYA: Mikor vált el?

LÁNYA: Hát már... több mint egy hete.

ANYA: Egy hete.

LÁNYA: Talán kilenc... tíz napja.

ANYA: Nincs gyereke?

LÁNYA: Kettő van. Egy fia és egy lánya.

ANYA: Egy fia és egy lánya?

LÁNYA: Igen – egy fia és egy lánya.

ANYA: Hány évesek a gyerekei?

LÁNYA: A kisfiú ötéves, a kislány hároméves.

ANYA: Öt és három?

LÁNYA: Igen – öt és három.

(Csend.)

ANYA: Várj vele egy kicsit – ne siess!

LÁNYA: Nagyon szeretjük egymást – soha senkit nem szerettem úgy, mint őt.

ANYA: Elhiszem, mert ő az első igazi pasi az életedben. De te még csak húszéves vagy, minek beleugrani a házasságba egy olyan emberrel, aki...

LÁNYA: Kérlek, ne mondj róla semmi rosszat – ő csodás férfi, olyan gyengéd, olyan okos... nagyszerűen érzem vele magam, és ő is imád engem.

ANYA: Hány éves?

LÁNYA: Harminc. Kilenc évvel idősebb nálam.

ANYA: És a felesége?

LÁNYA: Mi van vele?

ANYA: Hogyhogy elengedte?

LÁNYA: Már rég nem működött a kapcsolatuk.

ANYA: Milyen rég?

LÁNYA: Nagyon rég.

ANYA: Régebb óta, mint a ti kapcsolatotok? Vagy a szerelmek és a feleségével való viták ugyanazt az időszakot fedik le?

LÁNYA: Anya, nem miattam hagyta el.

ANYA: Hanem?

LÁNYA: Már azelőtt szakítani akart, mielőtt egymásba szerettünk.

ANYA: És miért nem szakított?!

LÁNYA: A gyerekek miatt.

ANYA: Most már nem zavarják a gyerekek.

LÁNYA: Most már rájött, hogy a gyerekeknek is jobb ha külön vannak, nem pedig minden nap a gyerekek előtt veszekednek.

ANYA: Ki miatt veszekedtek minden nap? Ki miatt?

LÁNYA: Anya, kérlek, ne okozz lelkiismeret furdalást, mert semmiben sem vagyok hibás! Ne rontsd az örömeimet! Ahelyett, hogy gratulálnál az eljegyzéshez, a közelgő esküvőhöz egy csodás újságíróval és sikeres szerkesztővel, úgy beszélsz velem, mint egy gyerekkel.

(Csend.)

ANYA: Nem vehet feleségül egy hónap alatt!

LÁNYA: Miért ne vehetne el?

ANYA: A törvény szerint legalább hat hónapnak kell eltelnie a válástól a következő házasságig.

LÁNYA: Tényleg? Hiszen mi már lefoglaltuk...

ANYA: Tényleg, tényleg.

LÁNYA: Nem is tudtam, és Tibor sem.

ANYA: Látod, az én jogi ismeretem is jó valamire.

(Csend.)

ANYA: Hat hónapotok lesz át gondolni... Ez túl nagy döntés ahhoz, hogy csak úgy eldöntsétek – hogy beleugorjatok...

LÁNYA: Anya, eldöntöttük. Nem fordulhatunk vissza.

ANYA: Miért nem?

LÁNYA: Terhes vagyok.

ANYA: Hányadik hónap?

LÁNYA: Harmadik.

(Hosszú csend.)

ANYA: Kérek még egy gombóc fagyit.

LÁNYA: Majd én hozom. Milyet kérsz?

ANYA: Mindegy – te válassz!

(A lány feláll az asztaltól és a fagyialtpulthoz megy.)

LÁNYA: Kérek egy mogyorós gombócot!

(A lány elveszi a fagyit és nyújtja a pénzt.)

LÁNYA: Köszönöm... tessék.

(A lány odalép az anyjához és elé teszi a „fagyialtot“.)

LÁNYA: Tessék – parancsolj!

ANYA: Köszönöm.

(Az anya elkezd enni, majd megáll.)

ANYA: Tudod, be kell vallanom valamit.

LÁNYA: Mondd!

ANYA: Sose szerettem a fagyit.

LÁNYA: Akkor miért hoztál egész gyerekkoromban a cukrászdába?

ANYA: Miattad – tudtam, hogy szereted és veled akartam lenni.

LÁNYA: Miattam?

ANYA: Miattad.

4. INTERMEZZO

LÁNYA: Kávé, „coffee“, a buzérfélék (Rubiaceae) családjába tartozó cserje termése. A számos fajtából a kávészemek feldolgozásához a legfontosabbak a többformájú „Coffee arabica“ és a „Coffee liberica“.

ANYA: A kávé Afrika, Amerika és Ázsia több országában termesztik.

LÁNYA: Őshazája az etiópiai Kaffa vidék.

ANYA: Ez egy bokor vagy egy akár ötméteres örökzöld keménylevelű fenyőfa, fehér ötszirmos virágokkal.

LÁNYA: A termése fiatalon zöld, majd piros és végül kék. Két magja van.

(Változnak a fények. Zene.)

5. színp

(Az anya 53 éves, a lánya 30. Anya és lánya a cukrászda teraszán ülnek. Elöttük kávéscsészék. Az anya szürcsöl egy kis kávé a csészéjéből.)

ANYA: Ez a kávé tényleg jó.

LÁNYA: A legjobb a városban.

ANYA: Nagymamád csak „török kávé“ ivott, erős török kávé. Én sose szerettem azt a törököt. Amikor fiatal voltam, egy-két évig anyámhoz hasonlóan próbáltam minden egyes reggel étkezés után meginni egy csésze török kávé, de sosem ízlett. Csak akkor kezdtem élvezni a kávé, amikor felfedeztem az eszpresszót.

LÁNYA: Én már el sem tudnám képzelni a napot kávé nélkül.

ANYA: Én sem.

(Csend.)

ANYA: Miért akartál találkozni?

LÁNYA: Csak úgy, beszélgetni.

ANYA: Csak ezért?

LÁNYA: Csak ezért.

(Csend.)

ANYA: Hogy vannak a gyerekeid?

LÁNYA: Remekül – a lányom és a fiam is jól vannak.

ANYA: Már három hete nem láttam őket. Elfelejtik, hogy egyáltalán van nagymamájuk. Holnap véget ér az ellenőrzés, ha gondolod, eljöhetnek hozzánk hétvégére, hogy Tiborral kettesben tölthessétek a hétvégét.

LÁNYA: Ó, köszi szépen. Örülni fognak. Tudod, hogy mennyire szeretnek téged és Zorant.

(Csend.)

LÁNYA: Figyelj... írtak... írtak a fiai... Kanadából.

ANYA: Nem tudtam, hogy leveleztek.

LÁNYA: Javarészt évente kétszer: Húsvétkor és Karácsonykor.

ANYA: Most nincs sem Húsvét, sem Karácsony.

LÁNYA: Tudom.

(Csend.)

ANYA: És – mit írtak?

LÁNYA: Sürgönyt küldtek... Meghalt... tegnap.

(Csend.)

ANYA: Tehát meghalt?

LÁNYA: Igen, meghalt. Az orvosok azt mondták rutinműtét lesz, de már nem ébredt fel az altatás után. Az orvosok sem tudták, hogy olyan rosszul van.

ANYA: Bocsáss meg, amiért nem mondhatom, hogy sajnálom.

LÁNYA: Ami a legrosszabb – én sem mondhatom... nem olyan őszintén. Mióta „elmenekült“ tőlünk csak háromszor láttam és tíz felesleges levelét olvastam, amiben olyan ügyetlenül kért bocsánatot... mindenért csak bocsánatot kért... pedig sohasem kértem tőle.

(Csend.)

LÁNYA: A féltestvéreim... elhívtak a temetésre.

ANYA: És – mit válaszoltál?

LÁNYA: Hogy meglátom... beszélni akartam veled. Van bármi kifogásod az ellen, hogy elmenjek a temetésére?

ANYA: Nekem mindegy... De te – el akarsz menni?

LÁNYA: Fogalmam sincs... Lényegében véve nem akarok menni, de félek... félek, hogy egy napon szemrehányást teszek magamnak miért nem mentem el... Kész rémálom... Nem tudom mit csináljak.

(Csend.)

ANYA: Tibor mit tanácsolt?

LÁNYA: Ne költsek repülőgépre és hotelre.

ANYA: Csak ennyit?

LÁNYA: Csak ennyit. A pénz mindennél fontosabb neki. Amíg a gyerekei tartásdíját fizeti, amíg a szeretője ajándékait fizeti...

ANYA: Honnan veszed, hogy szeretője van?

LÁNYA: Hallottam...

ANYA: Ne higgy a pletykáknak – az emberek szeretik egymást kibeszélni.

LÁNYA: Egyszer meghallottam, ahogy telefonon beszélgetnek. Nem tudta, hogy visszamentem – otthon hagytam néhány dokumentumot, beléptem a lakásba, a folyosóra – hallottam, ahogy nevet, ahogy becézi, ahogy visszaemlékszik a Plitvicei-tavakon eltöltött csodálatos kirándulásra...

ANYA: Tudod ki az?

LÁNYA: Tudom.

ANYA: Ki?

LÁNYA: A főszerkesztő felesége.

ANYA: A főszerkesztő felesége?

LÁNYA: Igen – ő bizony.

ANYA: De bonyolult... és mit teszel?

LÁNYA: Semmit – úgy teszek, mintha nem tudnám.

ANYA: Miért?

LÁNYA: Ő egy nőcsábász – tipikus nőcsábász. Inkább vele kavarjon, mint valaki mással. Az a nő házas, van egy fia, Tibor fél a férjétől – óvatos lesz. Amíg vele van, nem hagy el se engem, se a gyerekeket. Ha elmondom, hogy tudok róluk, szakítanak és másiknál fog

próbálkozni. El fog hagyni. Előbb vagy utóbb el fog hagyni. Azt akarom, hogy ez minél később következzen be.

ANYA: Miért?

LÁNYA: Mert szeretem, és mert nem akarom, hogy a gyerekeink apa nélkül nőjenek fel.

ANYA: De te és az érzéseid...

LÁNYA: Ugyan már, milyen érzések...? Hagyd ezt...!

(Csend.)

LÁNYA: Ha a helyemben lennél... biztos vagyok, hogy hozzám hasonlóan cselekednél.

ANYA: Tényleg nem tudom... Gondolod, hogy egy napon megváltozik?

LÁNYA: Anya kérlek, nem vagyunk gyerekek... Ne sajnálj! Régóta nem sajnáltatom magam.

Azt sem tudom mi az az önbecsülés, tényleg nem tudom és ne is próbáld felébreszteni bennem, mert csak rosszabb lesz a mostani állapotnál!

(Csend.)

LÁNYA: Látom, hogy szenvedsz, töröd a fejed és keresed a megfelelő szót – ne erőlködj.

Nem azért hívtalak, hogy tanácsot kérjek.

ANYA: Mégis kedved támadt meginni velem egy kávé és elbeszélgetni. Kivéve ha csak azért hívtál, hogy elmondd, hogy meghalt az apád.

LÁNYA: Azt akár telefonon is elmondhattam volna.

ANYA: Igen.

(Hosszú csend.)

LÁNYA: Valamit kérdezni akartam, de...

ANYA: Mondd!

LÁNYA: Kellemetlen, nem is tudom, egyáltalán szabad-e...

ANYA: Kérdezz – ha nem tetszik a kérdés, nem válaszolok. Figyelek.

LÁNYA: Mennyi ideig szeretted még apát, miután elhagyott?

ANYA: Ez érdekel?

LÁNYA: Pontosan ez. Egész életemben kíváncsi voltam mennyi ideig szeretted még? Már lánykoromban fel akartam tenni a kérdést, de sose mertem.

ANYA: Tudni szeretnéd?

LÁNYA: Igen – ha szeretnél válaszolni. Mennyi ideig szeretted még, miután elhagyott?

(Csend.)

ANYA: Amikor megtudtam, előtört a gyűlölet. Teljes szívemből gyűöltem. Miután elköltözött azzal a nővel – egy idő után elmúlt a gyűlölet..., ami a legrosszabb, visszatért a szerelem..., megint szerettem, és gyűöltem magam, amiért szerettem és még nagyjából három évig sóvárogtam utána – aztán egy napon beköszöntött a közöny. Még a szeme színét is elfelejtettem.

LÁNYA: Valóban?

ANYA: Valóban.

(Csend.)

LÁNYA: Megveszem a repülőjegyet és elmegyek a búcsúztatójára.

ANYA: Tedd, amit helyesnek tartasz!

(Zene. Változnak a fények.)

5. INTERMEZZO

ANYA: A kávé általában forró italként szolgálják fel, perzselt, őrölt szemekből jön létre.

LÁNYA: Ez az ital számos országban népszerű, így Horvátországban is.

ANYA: Horvátországban a lakosság 50%-a rendszeresen kávézik.

LÁNYA: A kávénak erős hatása van az agyra.

ANYA: Serkenti a szervezet anyagcseréjét.

LÁNYA: Erősíti a szív mozgását.

ANYA: Javítja a szív vérkeringését.

LÁNYA: Növeli a vérnyomást.

ANYA: Növeli a vércukorszintet és annak felhasználását...

LÁNYA: ... és vízhajtó.

ANYA: Úgyhogy, óvatosan a kávéval...

LÁNYA: nehogy serkentsen a belek ürítését...

ANYA: ... vagy akár...

ANYA+LÁNYA: ...hasmenést okozzon!

(Változnak a fények. Zene.)

6. szíj

(Anya és lánya a kávéházban ülnek és kávéznak. Az anya 60 éves, a lánya 37 éves.)

LÁNYA: El kell menned a kiállításra! Lenyűgöző a szecesszióban, hogy mindenhol megláthatod: az építészetben, a szobrászatban, a festészetben és a kézművességben.

ANYA: Meddig tart?

LÁNYA: A jövő hét végéig.

ANYA: Okvetlenül elmegyek. Neked pedig meg kell nézned azt a spanyol filmet! Nagyon jót nevettem rajta.

LÁNYA: Minden filmük kicsit zizi.

ANYA: Amikor az a nő zuhanyozik és integet a kezével...

LÁNYA: A pasi pedig az ablakon át – amíg azok ott lent...

ANYA: Vagy abban a másik filmben, amikor az egyik pasi a másikat a pincébe zárja, majd addig izéli a bőrét, amíg nővé nem alakul.

LÁNYA: Utána pedig beleszeret...

ANYA: Á, milyen hibbantak!

LÁNYA: Náluk sose lehet tudni... minden rendezőjük egy kicsit elvont.

ANYA: Igen, mind – még Buñuel óta. Az ő hősei sem voltak normálisak.

(Csend.)

ANYA: Mit gondolsz arról, hogy plasztikai műtétre menjek?

LÁNYA: Mit műtenél?

ANYA: Úgy általában – mit gondolnál rólam, ha plasztikai műtétre mennék?

LÁNYA: Ha műtétre akarsz menni – menj! Mit érdekel mit gondolnak rólad mások?

ANYA: Nincs hozzá kedvem.

LÁNYA: Akkor minek kérdezel?

ANYA: Zoran úgy gondolja, hogy túlságosan lóg...

LÁNYA: Mi – a cicid?!

ANYA: Nem, ugyan! – A szemem alja.

LÁNYA: Jaj, bocsánat!

ANYA: És úgy gondolja műtétre kellene mennem.

LÁNYA: Ezt a szemedbe mondta vagy...

ANYA: Nem a szemembe.

LÁNYA: Hanem?

ANYA: Metaforát használt, azt mondta úgy nézek ki, mint egy ráncos palotapincsi.

LÁNYA: De a palotapincsik egyáltalán nem ráncosak... és mit válaszoltál neki?

ANYA: Semmit – sokkot kaptam. Meg is haragudtam rá. De nem mutattam ki, hanem bementem a fürdőszobába, tükör elé álltam – levettem a szemüvegem, megnéztem magam és egyszerre felfogtam, hogy száz százaléig igaza volt.

LÁNYA: Ugyan, a szemed alja egyáltalán nem...

ANYA: Hagyd – ne vigasztalj, táskás a szemem.

LÁNYA: És tényleg megoperáltatnád?

ANYA: Igen... Csak félek. A kés az kés.

LÁNYA: Én azt hiszem, hogy egyáltalán nincs rá szükséged, kivéve, ha Zoranért tennéd. Ha nagyon akarja, ha neki olyan fontos.

ANYA: Nem tudom mennyire fontos neki. Egyáltalán mennyire vesz észre. Valahányszor diétázni kezdtem egyszer sem támogatott.

LÁNYA: Hogyhogy?

ANYA: Azt mondja mindegy neki, hogy kövérebb vagy soványabb vagyok, a diétám egyébként sem használ. Azt mondja: „Valahányszor te diétázol, én fogyok le pár kilót.” Na és én? Minden, amit leadok a diéta alatt – egy hónapon belül visszajön. Benne vagyok a korban.

Betöltöttem a hatvanat, már az étel puszta látványától elhízom. Nem is kell ennem – elegendő ránéznem a kajára.

LÁNYA: Ugyan már!

ANYA: Meglátod – egy bizonyos korban egyszerűen lelassul az anyagcsere. Kevesebbet eszel, de többet hízol. Szörnyű!

(Csend.)

LÁNYA: Figyelj, anya – a lányom hülyeségeket csinál.

ANYA: Milyen hülyeségeket?

LÁNYA: Alig kezdte el a középiskolát: három egyest kapott, bagózik, piál...

ANYA: Honnan tudod?

LÁNYA: Amikor hozzáhajolok, bűzlik az alkoholtól és a cigarettától. Ha csak megszagolnád a párnáját...

ANYA: Csak nem kezdett el dohányozni – alig tizenöt éves.

LÁNYA: Teljesen bekattant. Már nem is szűz.

ANYA: Hogyhogy...?! Mi van – a bizalmába avatott?

LÁNYA: Ugyan! Velem nem beszélget róla.

ANYA: Akkor honnan tudod?

LÁNYA: Naplót vezet.

ANYA: Az ördögbe, hát elolvasod?

LÁNYA: Rendszeresen. Ahogy te is olvastad az enyémet.

ANYA: Én?! Sose tennék ilyet... Honnan veszed?

LÁNYA: Ugyan – ez normális dolog.

ANYA: Talán csak hébe-hóba.

LÁNYA: Abban a naplóban úgy ócsárol, mintha a világ legrosszabb anyja lennék. Még az apját sem kíméli.

ANYA: És a fiú, akivel... Ugye nem írta le részletesen?

LÁNYA: Dehogynem – mintha pornót olvastam volna. Az egy végzős kölyök a sulijából. Azt írja nem szereti a srácot, de nagyon vonzónak tartja. Egy hónapja keféltek az iskolai WC-ben.

ANYA: Nem lehet igaz, hogy egy iskolai WC-ben vesztette el a szüzességét.

LÁNYA: Dehogynem – méghezvállalva.

ANYA: Ó, Istenem – hát ki nevelte így?

LÁNYA: Az utca – ki más? És az új iskolarendszer. A naplóban azt írja, valami „többre” számított, de úgy érezte, mintha valaki smirglivel simogatta volna meg ott lent.

ANYA: Tudja egyáltalán mi az a smirgli?

LÁNYA: Szemmel láthatólag tudja – barkács óráról. Van egy ilyen tantárgyuk az iskolában – mi még háztartástannak hívtuk.

ANYA: Miért nem beszélgetsz el vele ezekről? Most van rád a legnagyobb szüksége.

LÁNYA: Hogy beszélgessek – jöjjön rá, hogy elolvastam a naplóját?

ANYA: Nem szabad nyíltan...

LÁNYA: Hanem hogy – metaforikusan?

ANYA: Próbáld körbejárni a témát, kérdezz a barátnőről, az érzelmeiről.

LÁNYA: Ravasz a kiscsaj, egyből rájönne. Az utóbbi időben úgy tombol benne a serdülőkor, hogy akkor is az idegeire megyek, amikor hallgatók, hát még amikor tanácsokat adok.

ANYA: Akkor mihez kezdesz?

LÁNYA: Meg sem szabad próbálnom... De te – téged szeret. Rólad a legjobbakat írja. Amikor rólad olvasok, sajnálom, hogy nem vagyok a nagyanyja. Majd belerokkanok, hogy a kedvében járjak, mindent megteszek érte, te pedig százszor kedvesebb vagy a szemében.

ANYA: Mit szeretnél, hogy beszélgessek vele ezekről?

LÁNYA: Az a srác, a pasija egy nagyon balhész gyerek – bagózik, iszik, jogszi nélkül hajt egy rendszám nélküli kocsit. A lehető legrosszabb. Bármit mondanék is ellene, csak dacból még inkább...

ANYA: Na jól van, megpróbálhatom... elvihetem arra a spanyol filmre, utána kicsit elbeszélgetek vele.

LÁNYA: De te már láttad a filmet?!

ANYA: Újra megnézem, csak hogy megnyerjem egy laza beszélgetésre.

LÁNYA: Istenem, micsoda generáció! Mi legalább tiszteltük az idősebbeket. Mi legalább megembereltük magunkat a tanárok és a szülők előtt. Neked nem volt ennyi problémád velem, csak kisebb gondok. Ugye?

ANYA: Á, figyelj... más idők voltak!

LÁNYA: Igen, mások.

ANYA: Néha te is voltál.... olyan...

LÁNYA: De közel sem olyan, mint a lányom és a korosztálya – közel sem.

6. INTERMEZZO

ANYA: Az ehető fagyis pohár 1904-ben debütált a St. Louis-i Világkiállításon.

LÁNYA: Egyesek szerint az első tölcséres gofrisütő gépek feltalálója a libanoni származású fagyaltárus, Abe Doumar.

ANYA: Azonban, a tölcsérekészítő gép szabadalmaztatójaként általában a Wall Street-i olaszt, Italo Marchionyt említik.

LÁNYA: A találékony olasz férfi tölcséralakú ehető poharat készített gofriból.

ANYA: Természetesen, a vevők odavoltak a praktikus és finom csomagolásért.

LÁNYA: A feltalálójuk hihetetlen gyorsasággal a legnépszerűbb utcai árussá vált, akinek később már 45 pultja lett.

7. szíj

(A lány 50 éves, az anyja 73 éves. Az anya enyhén botra támaszkodik. Látjuk, hogy bot nélkül is tudna menni, de az biztonságot ad neki. A fagyaltos vitrinhez közelednek.)

LÁNYA: Nézd milyen sokféle fagyjuk van! Nehezen fogunk választani. Milyent kérsz?

ANYA: Nekem mindegy.

LÁNYA: Csak mondd, hogy melyiket szeretnéd? Megengedhetjük magunknak.

ANYA: Te válassz!

LÁNYA: Mit szólnál, ha kipróbálnánk ezt az újat, a kávésat darált csokival a tetején?

ANYA: Nos akkor, kávésat kérek! Nem kell utána kávé innom.

LÁNYA: Utána kávézhatnánk is!

ANYA: Ugyan már, nem kell – tudom, hogy anyagilag nem állsz a legjobban, mióta a férjedet kirúgták. Mindennel takarékoskodni kell.

LÁNYA (az eladónőnek): Legyen szíves, kétszer három gombóc kávé fagyit kérünk, darált csokival a tetején... és tartsa meg a visszajárót.

(A lány „fizet”, átveszi a „fagyaltot” és egy asztalhoz megy az anyjával.)

LÁNYA: Tessék, ülj le... csak lassan! Tessék!

(Enni kezdenek.)

LÁNYA: Mit szólsz?

ANYA: Nem rossz... jó.

(Csendben esznek.)

LÁNYA: Jó sorod lesz ott, meglátod. Egy új kezdet. A saját korosztályod vesz körül. Lesz miről beszélgetnetek, visszaemlékeztek ugyanazokra a tévéműsorokra, sorozatokra, énekesekre... és a Sanremói dalfesztiválra...

ANYA: Igen, igen.

LÁNYA: Ha nem tetszik, visszatérsz a lakásodba... Vár a lakásod... de meg kell próbálnod megint.... meg kell próbálnod megint társas lényként viselkedned... Mióta Zoran meghalt, úgy magadba fordultál, abbahagytad a társalgást... Még a főzést is abbahagytad. Valamikor szerettél főzni.

ANYA: Nincs értelme magamra főzöm.

LÁNYA: Ezért kapsz az otthonban rendszeres ellátást.

ANYA: Már nincs étvágyam... egyszerűen nincs kedvem enni.

LÁNYA: Menj csak le minden nap a kantinba, minden étkezés alkalmával... Ígérd meg, hogy minden nap lemész és legalább két falatot eszel... Meg kell ígéred!

(Csend.)

LÁNYA: Szóval, megígéred?

ANYA: Megígérem.

LÁNYA: És az a hölgy – a szobatársad – nagyon vidámnak tűnik. Jó, hogy egy olyan nyitott és vidám hölgygel leszel egy szobában. Biztosan kihúz ebből a depresszióból.

ANYA: Kicsit fárasztó.

LÁNYA: Ugyan – csak egy kicsit izgatott, mert megismert.

ANYA: Félek, hogy rámenős leszel.

LÁNYA: Adj esélyt neki és magadnak is...! Adj egy-két hetet...! Ha nem tetszik, megkéred, hogy osszanak be valaki máshoz.

ANYA: Kihez?

LÁNYA: Ahhoz, aki megfélel.

ANYA: Senkit sem ismerek.

LÁNYA: Persze, hogy nem ismersz senkit, hisz ma van az első napod... Csak egy kicsit pozitívan kell hozzáállnod a dolgokhoz és küzdened kell a depresszió ellen!

ANYA: Bevegyem a gyógyszert?

(Az anya benyúl a táskájába a gyógyszeres-dobozért, de a lánya elveszi a dobozkat és az asztalra teszi.)

LÁNYA: Mégis miféle gyógyszert... Az emberek lesznek az orvosságaid. Nem is lett volna szabad tablettákat szedned. Más nőknek is meghal a férjük – megsiratják őket és továbblépnek. Ez így megy. Ezen kívül nagyszerű, hogy az otthonod a cukrászdánkkal szemben van – micsoda véletlen – most már húszfajta fagyijuk van.

ANYA: Tudod, hogy magas a cukrom.

LÁNYA: Nekem is, de nem mondom le az édességről. Az ember néha megjutalmazhatja magát és megédesítheti az életét... Meglátod – jól fogod érezni magad az otthonban! Ez egy új kezdet lesz. Én is meglátogatlak a srácokkal... és Tiborral.

ANYA: Neki nem kell jönnie.

LÁNYA: Most van ideje – miért ne látogathatna meg néha ő is?

ANYA: Rendben – jöhet.

LÁNYA: Próbáld ki két-három hónapig, aztán, ha úgy látod, hogy jól érzed magad, eladhatod a lakásodat és azon a pénzen vehetünk egy apartmant Šolta szigetén. Te is és mi is ott nyaralhatunk, amikor pedig nem nyaralunk, bérbe adhatjuk, amivel kicsit kibővítheted a nyugdíjadat.

ANYA: Eladnád a lakásomat?

LÁNYA: Én ugyan nem – hanem te... De csak ha nagyon tetszik az otthon. Ha úgy látod, hogy megfelel – akkor felesleges az üres lakás után rezsit fizetni. Nem igaz?

ANYA: De... igaz.

LÁNYA: De ne kényszerként fogd fel... Igaz, a lehető legjobb kapcsolataimhoz nyúltam, hogy soron kívül beköltözhess ebbe az otthonba... de nyugodtan mondd meg, ha nem tetszik. Megbeszéltük?

ANYA: Igen.

(Csend.)

LÁNYA: Az a šoltai apartman – tényleg nagyszerű. Biztos vagyok benne, hogy tetszene. Van benne nappali és két kis szoba. Az egyikben te lennél, a másikban Tibor és én... Közel van a tengerhez. Egy kis településen van.

ANYA: Melyiken?

LÁNYA: Stomorskán.

ANYA: Egyetemistaként Rogačon voltam. Akkor nem volt víz, de gyakran még áram sem.

LÁNYA: Hát, más idők voltak – most van víz és villany is, és minden, ami kell.

(Csend.)

LÁNYA: Megetted?

ANYA: Már nem bírok többet.

LÁNYA: Akkor hagyd ott...! Szeretnél indulni?

ANYA: Hova?

LÁNYA: Hát az otthonba?

ANYA: Szívesebben lennék itt még egy kis ideig... veled.

LÁNYA: Rendben... van időnk... beszélgetünk bármiről, amiről csak szeretnél.

ANYA: Nem kell.

LÁNYA: Mit nem?

ANYA: Nem kell beszélgetnünk.

LÁNYA: És mit csináljunk, ha nem beszélgetünk?

ANYA: Hallgathatunk is... együtt.

LÁNYA: Igen – hallgathatunk... Persze, ha szeretnénk, akár hallgathatunk is... igazad van.

(Változnak a fények, zene.)

7. INTERMEZZO

ANYA: Az első pálcikás fagyaltot „Eskimo Barnak” nevezték, amit az Iowa-i cukrászdatulajdonos, Chris Nelson talált ki.

LÁNYA: 1920-ban Nelsont egy bizonytalan kis vevő ihlette meg, aki sehogy sem tudta meghozni a sorsfordító döntést, hogy fagyit vagy csokit kérjen.

ANYA: A kettőt egyesítve, valószínűleg megkönnyítette sok bizonytalan vevő életét.

ANYA + LÁNYA: A többit – magatok is tudjátok.

(Változnak a fények. Zene.)

8. szíj

(Az anya 83 éves és járókát használ. A lány 60 éves, és botra támaszkodva, óvatosan figyeli az anyja lassú mozgását. Szívesen segítene neki, de nem tudja hogyan.)

LÁNYA: Csak lassan, anya, csak lassan! Tudod, hogy csípőműtetem lesz – nem tudok olyan gyorsan menni.

ANYA: Lassan, lassan.

LÁNYA: Megengedhetünk magunknak egy jó kis fagyit. Nagyon örülök, hogy jól vagy, hogy látlak, hogy kicsit társaloghatunk, úgy beszélgethetünk, mint egykor... Mondd, mit kérsz?

ANYA: Két csokis gombócot és két vaníliásat.

LÁNYA: Én is azt kérek – két csokisat és két vaníliásat.

(A lány „fizet”, elveszi „a fagyit”, majd asztalhoz ülnek.)

LÁNYA: Nagyon örülök, hogy együtt vagyunk, hogy újra látlak és jól vagy. Szólhattál volna, hogy szerepelni fogsz a tévében. A szomszédok berohantak a lakásunkba: „Kapcsoljátok be a tévét – a nagy a tévében szerepel!” Bekapcsoltuk, erre tényleg benne voltál a tévében. A Híradó után csörgött a telefon, mindenki gratulált, nagyon büszkék vagyunk rád! Tibor üdvözl.

ANYA: Már három éve nem láttam.

LÁNYA: Az nem lehet, hát már annyi idő eltelt?

ANYA: Bizony, bizony – téged sem láttalak már nyolc hónapja és tizenöt napja.

LÁNYA: Lehetetlen – nem lehet annyi!

ANYA: Annyi, annyi.

LÁNYA: A lányom is hívott... és a fiam is. Azt mondják: „Nekünk van a világon a legjobb nagyink.” Holnap ők is meglátogatnak.

ANYA: A lányod már másfél éve nem látogatott meg, a fiad két éve.

LÁNYA: Tudod, hogy a mai fiataloknak sok dolguk van. Minden felgyorsult, nem olyan a világ, mint régen.

ANYA: Tudom, tudom.

(Csend.)

LÁNYA: Nem tudtam, hogy lottózol. Nagyon meglepődtem,

ANYA: Meglepődtél?

LÁNYA: Kellemes meglepetés volt. Most az a fontos, hogy senkinek ne adj kölcsön, hogy távot tarts minden barátot és távoli rokont, aki csak most jelentkezik! Mi a családotként segítünk, hogy megvédjünk tőlük. Végig számíthatsz ránk, itt vagyunk – rendelkezésedre állunk mindenben.

ANYA: Itt vagytok?

LÁNYA: Igen, itt vagyunk.

ANYA: Mit mondtál, hol vagytok?

LÁNYA: Itt.

ANYA: Nem láttalak nyolc hónapja, tizenöt napja és öt órája.

LÁNYA: Annyi dolgom volt, rendezem a nyugdíjigazolásokat, egyszerűen nem volt időm – de folyton rád gondoltam. Tudod, hogy mindig itt vagyok.

ANYA: Azt hittem még mindig haragszol rám.

LÁNYA: Miért haragudnék?

ANYA: Amikor elmondtam, hogy Jure a párom, azt mondtad ne hozzalak szégyenbe a barátok és a rokonok előtt, hogy ő nem nekem való és nem lesz közöd hozzám, amíg „abba nem hagyom ezt a hülyeséget”.

LÁNYA: Jól van – a te életed – de anya, ő tíz évvel fiatalabb nálad, ő hetvenhárom, te pedig nyolcvanhárom. Ez nagy korkülönbség.

ANYA: A te férjed kilenc évvel idősebb nálad.

LÁNYA: Az más, amikor a férfi idősebb a nőnél.

ANYA: Miért lenne más?

LÁNYA: Hát, azért mert a mi civilizációnkban... nem számít – az a lényeg, hogy ez már a múlt és szakítottatok.

ANYA: Nem szakítottunk.

LÁNYA: De megígérted!

ANYA: Szeretjük egymást.

LÁNYA: Ugyan anya, nem fogsz talán szerelemről beszélni ebben a korban?

ANYA: Ő is szeret. Megkérte a kezem.

LÁNYA: Ő csak ki akar használni, mióta megnyerted a kilencmillió kunás főnyereményt. Tőle kell a legjobban óvakodnod!

ANYA: Állj már le! Ne ordibálj – jól hallak. Megkérte a kezem, én pedig igent mondtam.

LÁNYA: Anya, viccelsz!

ANYA: Megint ordibálsz! Nem tréfálok. Komoly vagyok és boldog.

LÁNYA: El kell utasítanod!

ANYA: De nem utasítottam el.

LÁNYA: Szóba sem jöhet az az esküvő! Mit mondanak az unokáid és a barátaink?

ANYA: Feleségül mentem hozzá.

LÁNYA: Miiiiiiii?! Mikor?

ANYA: Két hónapja volt az esküvőnk.

(A lány feláll az asztaltól, a pulthoz megy és visszatér egy pohár vízzel. Leül, megissza a vizet, és az asztalra teszi a poharat.)

LÁNYA: Férjhez mentél két hónapja, és erről csak most értesülök!? Legalább telefonálhattál volna!

ANYA: Úgy döntöttem, hogy csak akkor mondom el, amikor meglátogatsz. Ez nem telefontéma... de sohasem jöttél.

LÁNYA: És most van egy férjed.

ANYA: Ja... ugyanabban a szobában élünk.

LÁNYA: Ugyanabban a szobában?

ANYA: Ja – négy-nulla-öt. Közvetlenül a lift mellett. Kicsit zajos volt – amíg hozzá nem szoktunk.

(Csend.)

LÁNYA: Hogy tehetted ezt? Ha holnap meghalnál – mindent a férjed örökölné, nem pedig én, aki egész életemben gondoskodtam rólad.

ANYA: Hét éve nem hívtál el a šoltai apartmanba.

LÁNYA: Hogy érted, hogy nem? Bármikor eljöhettél volna.

ANYA: Nem, kedvesem, én nem megyek hivatlanul... habár az apartmant a lakásom eladási árából vettétek... akkor azt mondtátok, hogy minden évben eltölthetek ott két hónapot.

LÁNYA: Tudom, hogy árt neked a napfény, nem akartam, hogy bajod essen... napszúrás vagy mit tudom én... Jöhettél volna, amikor kedved tartja.

ANYA: Tavaly nyáron egyszer felhívtalak – erre valami magyarok jelentkeztek, nem érttettem őket.

LÁNYA: Nos, ha akarod, most eljöhetsz velem Šoltára. A jövő hétre terveztük, de amikor megláttunk a tévében, lemondtunk róla, hogy elérhess minket.

ANYA: Miért kellene elérnem titeket?

LÁNYA: Mindenért – tudni kell bánni azokkal a milliókkal, két vagy három bankszámlán kell tárolni – arra az esetre, ha az egyik bank becsődölne...

ANYA: Nem kell aggódnod – az én Jurém egész életében bankban dolgozott. Egészen nyugdíjas koráig. Gondoskodik erről.

LÁNYA: Ő gondoskodik a pénzedről?!

ANYA: Ő ért ezekhez – az IBAN-okhoz, jelszavakhoz, megbízásokhoz... SZPIN-kódokhoz

LÁNYA: Úgy mondják: PIN-kódok.

ANYA: Ja igen, PIN-kódok.

LÁNYA: De én is értek hozzá. Megkérhettél volna, hogy segítsék!

ANYA: Neked sosincs időd.

LÁNYA: Ugyan, rád mindig van időm. Most nyugdíjba vonulok és csak veled fogok törődni.

Csak óvatosnak kell lenned azzal a férfival, nehogy becsapjon!

ANYA: Ő beszélt rá, hogy vegyek szelvényt.

LÁNYA: Ő beszélt rá?

ANYA: Igen, ő. Azt mondta: „Most van az évfordulónk, a mai a szerencsenapunk, drágám, vegyél egy sorsjegyet!“ Ha ő nem lett volna, nem vettem volna szelvényt. Nem lottózom. Az ő érdeme, hogy nyertem.

LÁNYA: Ugyan már – hogyhogy ő – hát te karikáztad be, és te találtad el a nyerőszámokat.

ANYA: Nem egészen.

LÁNYA: Hogyhogy nem?

ANYA: Megkérdeztem melyik számokat karikázzam be – ő azt mondta: „Karikázd be a telefonszámomat és a szobánk számát...“ Hallgattam rá és így lett enyém a főnyeremény.

LÁNYA: Ezt senkinek ne mondd el!

ANYA: Miért?

LÁNYA: Igényt fog tartani a pénzre.

ANYA: Ugyan – úgy beszéltek meg, hogy lakást vegyünk az én nevemre.

LÁNYA: Lakást vesztek?!

ANYA: Pontosan – elköltözünk az otthonból.

LÁNYA: És mennyibe kerül?

ANYA: Két millió kunába.

LÁNYA: Két millióba!?

ANYA: Jó városrészben van... További kétmilliót takarékbetétkönyvre teszünk, hogy kamatozzon, amiből megengedhetünk magunknak egy kis kávé, fagyit, mozit, koncertet, színházat.

LÁNYA: Két millió a lakásra, két millió a takarékbetétkönyvre, és mihez kezdtek a maradék ötmillióval?

ANYA: Találd ki!

LÁNYA: Gyerünk, mondd már!

ANYA: Vállalkozásba akartam fektetni... Cukrászdát akartam venni, hogy minden nap fagyizhassak.

LÁNYA: Fagyizót. Tényleg!? Miféle vállalkozás?! Miért?!

ANYA: Csak tréfálok.

LÁNYA: Jajj anya, kérlek, majd megállt a szívem...!

ANYA: Olyan naiv vagy – majdnem bepisiltem a nevetéstől... hogy elhitted, hogy én „vállalkozásba” kezdek... olyan vicces vagy...

LÁNYA: Ez a legkevésbé sem vicces... Tényleg, mihez kezdtek azzal a pénzzel?

ANYA: Jure azt mondta: „Nekem nincsenek gyerekeim, de ha lennének, először róluk gondoskodnék.”

LÁNYA: Jól mondta. Látod milyen jó és okos ember... milyen okosan gondolkodik.

ANYA: Úgy döntöttünk, hogy a nyereség kevesebb mint a felét magunkra, a lakásra és a takaréokra fordítjuk – ötmilliót pedig neked és a családnak adunk, hogy javítsatok a körülményeiteken.

LÁNYA: Anya, te vagy a legjobb anya a világon, a legjobb!

ANYA: De van egy feltételem.

LÁNYA: Milyen feltétel?

ANYA: Tudod, hogy cukros vagyok. Magas a cukrom.

LÁNYA: Igen, tudom.

ANYA: Aztán valahányszor a cukrászdába térek, nem tudok ellenállni – öt gombóc fagyit vagy akár egy egész tányér sütit is meg tudok enni.

LÁNYA: Igen, és mi van akkor?

ANYA: A feltételem, hogy soha többé, de tényleg soha többé ne vigyél cukrászdába! Soha!

LÁNYA: Ha ez az egyetlen feltételed – rendben van. Tehát, ez az utolsó fagyink?

ANYA: Az utolsó... De jöhet még egy gombóc ananászos a végére – búcsúképpen.

LÁNYA: Akkor én is kérek – ananászosat még nem ettem.

VÉGE